

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

**Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β΄)**

ΔΕΥΤΕΡΑ 18 ΜΑΪΟΥ 2015 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Εμείς και οι αρχαίοι χώροι θέασης και ακρόασης

Οι χώροι θέασης και ακρόασης που δημιούργησε η ελληνική αρχαιότητα αποτελούν για πολλούς λόγους μian από τις πιο σημαντικές ομάδες μνημείων της πολιτισμικής μας κληρονομιάς.

Πρώτα απ' όλα, γιατί οι χώροι αυτοί, ως τόποι μαζικής συγκέντρωσης, για θρησκευτικούς, πολιτικούς ή ψυχαγωγικούς σκοπούς, εκφράζουν στην αρχιτεκτονική με τον προφανέστερο τρόπο τη δημοκρατική αντίληψη για τη ζωή και την έντονη αίσθηση κοινότητας που χαρακτήρισε τον αρχαίο βίο. Τα σχετικά αρχιτεκτονικά σχήματα εκείνης της δημιουργίας (θέατρα, βουλευτήρια κλπ.) εξακολουθούν μέχρι σήμερα να εξυπηρετούν ανάλογες δραστηριότητες.

Ένας δεύτερος λόγος για την ιδιαίτερη σημασία αυτών των χώρων είναι ότι το θέαμα και ο λόγος που αναπτυσσόταν μέσα σ' αυτούς, ιδιαίτερα το ψυχαγωγικό θέαμα, με την πραγματική έννοια της ψυχαγωγίας, της αγωγής της ανθρώπινης ψυχής, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κοινωνικά πολιτισμικά αγαθά. Από τη γέννηση του δράματος στους χώρους λατρείας της αρχαίας Ελλάδας μέχρι και σήμερα ο λόγος και η δράση που **εκτυλίσσεται** μέσα σε θεατρικούς χώρους παράγουν πολιτισμό.

Και ένας τρίτος λόγος είναι ότι στο χώρο της Μεσογείου, και ιδιαίτερα στην Ελλάδα, σώζονται σε μεγάλο αριθμό οι χώροι στους οποίους ασκήθηκε από την εποχή της διαμόρφωσής της η θεατρική δημιουργία. Οι χώροι αυτοί, περισσότερο από όσο όλα τα άλλα **κατάλοιπα** του παρελθόντος, ασκούν στη σύγχρονη κοινωνία αλλά και τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία, μian ιδιαίτερη πρόκληση επαφής του παρόντος με το παρελθόν, επειδή προσφέρονται κατ' εξοχήν για χρησιμοποίησή τους με την ίδια λειτουργία για την οποία σχεδιάστηκαν. Αυτή η επαφή του παρόντος με το παρελθόν, όχι μόνο των ειδικών αλλά και του ευρύτερου κοινού, είναι μια βασική **επιδίωξη** της σύγχρονης αρχαιολογίας, η οποία βλέπει τη δικαίωσή της στη βίωση από την κοινωνία του ιστορικού περιεχομένου και του μηνύματος ζωής των μνημείων. Αλλά και από την άλλη πλευρά, η βίωση των μνημείων και η ένταξή τους στη ζωή εξελίσσεται από τάση σε απαίτηση της σύγχρονης κοινωνίας.

Η επιδίωξη της συνάντησης της σύγχρονης δημιουργικότητας και των διαμορφωμένων από το δημιουργικό παρελθόν σχημάτων θεατρικών χώρων, που εξυπηρετεί την παραπάνω απαίτηση, θέτει, βέβαια, προβλήματα, αφού τα αρχαία θέατρα και οι άλλοι χώροι θέασης, όπως τα ωδεία, τα στάδια κλπ., είναι πλέον μνημεία, όλα με μικρότερες ή μεγαλύτερες φθορές και καταπονήσεις. Τα περισσότερα μάλιστα σώζονται αποσπασματικά, μέχρι σημείου αδυναμίας αναβίωσης και εξυπηρέτησης της κατά προορισμόν λειτουργίας τους.

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

Τα προβλήματα αυτά δεν πρέπει, βέβαια, με κανέναν τρόπο να οδηγούν σε αρνητική τοποθέτηση για τη σύγχρονη χρήση των κατάλληλων για τη δραστηριότητα αυτή μνημείων. Η επαφή του κοινού με τα μνημεία, και ιδιαίτερα στην περίπτωση αυτή η βίωση από το ευρύ κοινό σύγχρονων προβληματισμών και καλλιτεχνικών εκφράσεων μέσα από το ιστορικό περιβάλλον, είναι ο καλύτερος και αποτελεσματικότερος τρόπος **προσέγγισης** και οικείωσης της πολιτισμικής μας κληρονομιάς. Αλλά είναι, *παράλληλα*, και ο δραστικότερος τρόπος δημιουργίας στην ευρύτερη κοινωνία συνείδησης εκτίμησης και προστασίας των μνημείων μας.

Η καταγραφή όλων των μνημείων αυτών –των πολύ ή λιγότερο γνωστών, των εντοπισμένων αλλά μη ερευνημένων, αλλά και εκείνων των οποίων γνωρίζουμε ακόμη την ύπαρξη μόνο από αρχαίες μαρτυρίες– με όλα τα δεδομένα τους, δηλαδή την ιστορία τους, τα χαρακτηριστικά τους, την κατάστασή τους και τις δυνατότητες χρήσης ή απλής ανάδειξης τους, θα προσφέρει ένα πολύ σημαντικό εργαλείο στη συστηματικότερη διαχείριση αυτού του πλούτου.

Η όσμωση¹ αρχαιολόγων, ανθρώπων του θεάτρου, παραγόντων της τοπικής αυτοδιοίκησης και άλλων διανοητών είναι βέβαιο ότι θα δημιουργήσει ένα πολύ καλό κλίμα για μια κοινή προσπάθεια ισορροπημένης και συνετής προσέγγισης του είδους αυτού των μνημείων.

Η καλλιέργεια, *εξάλλου*, με διάφορες εκδηλώσεις στο ευρύτερο κοινό της τάσης αυτής απέναντι στα μνημεία θα αποτελέσει ουσιαστική θετική συμβολή, αφενός, στην **ολοκληρωμένη** προστασία τους (ενεργητική προστασία και από το ευρύ κοινό) και, αφετέρου, στη δημιουργική βίωση των αρχαίων χώρων θέασης.

Β. Λαμπρινουδάκης, «Εμείς και οι αρχαίοι χώροι θέασης και ακρόασης», στον συλλογικό τόμο «*Διάζωμα*» *κίνηση πολιτών για την ανάδειξη των αρχαίων θεάτρων*, Εκδόσεις Διάζωμα 2009 (Διασκευή).

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, τις παρακάτω διαπιστώσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη:

- α.** Ο συγγραφέας συσχετίζει τους αρχαίους θεατρικούς χώρους με τη δημοκρατία.
- β.** Ο συγγραφέας θεωρεί το αρχαίο θέατρο διασκέδαση και όχι πραγματική ψυχαγωγία.
- γ.** Κατά τον συγγραφέα, δεν θα πρέπει σήμερα να γίνονται θεατρικές παραστάσεις στα αρχαία θέατρα.

¹ όσμωση ή ώσμωση: (μτφ.) η αλληλεπίδραση.

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

- δ. Ο συγγραφέας δεν θα συμφωνούσε με τη διοργάνωση σύγχρονων μαθητικών αγώνων ρητορικής σε ένα αρχαίο βουλευτήριο.
- ε. Κατά τον συγγραφέα, η χρήση των αρχαίων θεάτρων σε σύγχρονες εκδηλώσεις μπορεί να συμβάλει στην προστασία και ανάδειξή τους.

Μονάδες 10

- B2.** α) Να βρείτε τους τρόπους ανάπτυξης της έβδομης παραγράφου του κειμένου (**Η καταγραφή ... αυτού του πλούτου**) και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 4

- β) Να αντικαταστήσετε τις διαρθρωτικές λέξεις-εκφράσεις με άλλες (λέξεις-εκφράσεις) που να διατηρούν τη συνοχή του κειμένου:

Πρώτα απ' όλα (στη δεύτερη παράγραφο)

παράλληλα (στην έκτη παράγραφο)

εξάλλου (στην ένατη παράγραφο).

Μονάδες 6

- B3.** α) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

εκτυλίσσεται, κατάλοιπα, επιδίωξη, προσέγγισης, ολοκληρωμένη.

Μονάδες 5

- β) Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

αναπτυσσόταν, δράση, ερευνημένων, γνωρίζουμε, ανάδειξης.

Μονάδες 5

- B4.** α) Να αιτιολογήσετε τη χρήση της διπλής παύλας στην παρακάτω περίπτωση:

–των πολύ ... αρχαίες μαρτυρίες– (στην έβδομη παράγραφο).

Μονάδες 2

- β) Ποιο ρηματικό πρόσωπο κυριαρχεί στο κείμενο; Να δικαιολογήσετε την επιλογή του συγγραφέα.

Μονάδες 3

- Γ1.** Σε ομιλία που θα εκφωνήσετε σε ημερίδα του Δήμου σας με θέμα «Προστασία και αξιοποίηση της πολιτισμικής μας κληρονομιάς», να εκθέσετε τις απόψεις σας (500-600 λέξεις) σχετικά με:
- α) τους λόγους για τους οποίους πρέπει το ευρύ κοινό να πλησιάσει και να γνωρίσει τους χώρους και τα μνημεία της πολιτισμικής μας κληρονομιάς και
 - β) τις δραστηριότητες με τις οποίες οι πολίτες και ειδικότερα οι νέοι θα εξοικειωθούν με αυτά.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 10.00 π.μ.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β΄)

ΔΕΥΤΕΡΑ 18 ΜΑΪΟΥ 2015

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

- A1.** Ο συντάκτης του κειμένου πραγματεύεται την αξία των αρχαιολογικών χώρων και την αναγκαιότητα δημιουργικής ανάδειξής τους στη σημερινή εποχή. Πιο συγκεκριμένα, θεωρεί ότι τα μνημεία, ως αναπόσπαστο τμήμα του ελληνικού πολιτισμού, προάγουν τα δημοκρατικά ιδεώδη και ταυτόχρονα αποτελούν μορφή γνήσιας ψυχαγωγίας μέσω της οποίας επιτυγχάνονται η πνευματική και αισθητική καλλιέργεια. Ωστόσο, ο στόχος αυτός της γόνιμης σύνθεσης παρόντος-παρελθόντος προσκρούει σε αντικειμενικά προβλήματα, που επικεντρώνονται κυρίως στη σημερινή κατάσταση των μνημείων. Παρόλα αυτά, θεωρεί ότι δεν είναι ανέφικτη η αξιοποίησή τους προς την κατεύθυνση της βιωματικής και δημιουργικής επαφής του σύγχρονου πολίτη με τους αρχαιολογικούς μας θησαυρούς. Καταλήγοντας, προτείνει την ακριβή καταγραφή των μνημείων και τρόπους παρουσίασής τους στο ευρύ κοινό με τη συμβολή των πνευματικών ανθρώπων, ώστε να εξασφαλιστεί η συνειδητοποίηση της αξίας και της ανάγκης προστασίας τους.

- B1.** α) Σωστό,
β) Λάθος,
γ) Λάθος,
δ) Λάθος,
ε) Σωστό.

- B2. α)** Η έβδομη παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με διαίρεση [« - των πολύ ... μαρτυρίες – »] και αίτιο αποτέλεσμα [αίτιο = η καταγραφή όλων των μνημείων, αποτέλεσμα = θα προσφέρει ... πλούτου]
β) Πρώτα απ' όλα = Αρχικά
παράλληλα = ταυτόχρονα, συγχρόνως
εξάλλου = άλλωστε

- B3. α)** εκτυλίσσεται = διαδραματίζεται
κατάλοιπα = απομεινάρια
επιδίωξη = στόχος
προσέγγισης = επαφής
ολοκληρωμένη = άρτια
β) αναπτυσσόταν ≠ περιοριζόταν
δράση ≠ απραξία, αδράνεια
ερευνημένων ≠ ανεξερεύνητων
γνωρίζουμε ≠ αγνοούμε
ανάδειξης ≠ υποβάθμισης

- B4. α)** Η χρήση της διπλής παύλας στην έβδομη παράγραφο υποδηλώνει διευκρίνιση με επιμερισμό και επεξήγηση της έννοιας των μνημείων.
β) Στο συγκεκριμένο κείμενο κυριαρχεί γ' πρόσωπο υποδηλώνοντας την αντικειμενικότητα και την αποστασιοποίηση του συγγραφέα.

Γ1. Κυρίες και κύριοι,

Με αφορμή την εκδήλωση που διοργανώθηκε από το Δήμο μας για ένα τόσο σημαντικό θέμα, όπως η πολιτισμική μας κληρονομιά, ανέλαβα την πρωτοβουλία να σας παρουσιάσω τις θέσεις μου.

Είμαστε πολίτες μιας χώρας που σε κάθε γωνιά της πλεονάζει ο πολιτισμός και η ιστορία. Από τα ξεχασμένα ξωκκλήσια της μέχρι τους Δελφούς και από την Ολυμπία μέχρι την Ακρόπολη οι αρχαιολογικοί μας χώροι αποτελούν πόλο έλξης της παγκόσμιας κοινότητας.

1^ο Ζητούμενο : Αξία πολιτιστικής κληρονομιάς

- **Αποτελεί μέσο διατήρησης της εθνικής μας ταυτότητας.**
Ο σεβασμός απέναντι στα μνημεία βοηθάει στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης, στη συνείδηση της ιστορικής συνέχειας, στην εθνική αυτογνωσία.
- **Διαφυλάσσει την πολιτιστική μας φυσιογνωμία.**
Χάρη σ' αυτή διασώζονται η γλώσσα, η τέχνη, τα γράμματα, τα επιστημονικά επιτεύγματα, τ' αθλητικά ιδεώδη.
- **Δημιουργεί αίσθημα ευθύνης στους σύγχρονους γι' αυτά που θα κληροδοτήσουν στους μεταγενέστερους.**
- **Επιτρέπει την επαφή με τον άνθρωπο.**
Οι αναλλοίωτες και άφθαρτες αξίες του μέτρου, του ανθρωπισμού αποτελούν παράδειγμα προς μίμηση.
- **Η πολιτιστική μας κληρονομιά αποτελεί πηγή δοκιμασμένων γνώσεων και εμπειριών.**
- **Ενώνει τους ανθρώπους και συσφίγγει τις ανθρώπινες σχέσεις.**

- **Βοηθά στην εδραίωση της δημοκρατίας, καθρεπτίζει τη δημοκρατική μας συμπεριφορά**
- **Στο επίπεδο των διεθνών σχέσεων, η πολιτιστική μας κληρονομιά μπορεί ν' αποτελέσει τη βάση για τη σύσφιξη των σχέσεων και των κρατών. Μέσα απ' αυτή μπορούμε να διαπιστώσουμε την κοινή μοίρα του ανθρώπινου γένους, την ιστορική του διαδρομή και τους κοινούς στόχους.**
- **Αποτελεί αντίβαρο στο σύγχρονο τεχνοκρατικό και καταναλωτικό τρόπο ζωής**

2° Ζητούμενο : Δραστηριότητες με τις οποίες οι πολίτες και ειδικότερα οι νέοι θα εξοικειωθούν με τους χώρους και τα μνημεία της πολιτισμικής μας κληρονομιάς

- **Ριζική αλλαγή του εκπαιδευτικού συστήματος.**
Οργανωμένες-προετοιμασμένες επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, ανάληψη ευθύνης μελέτης και προστασίας μνημείων από μαθητές ή φοιτητές και ανταλλαγές εργασιών με νέους άλλων χωρών.
- **Ένταξη στα εκπαιδευτικά προγράμματα, κυρίως της δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά και της δια βίου παιδείας μαθημάτων, όπως της Ιστορίας της τέχνης και του πολιτισμού.**
- **Διοργάνωση σεμιναρίων εκπαιδευτικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων με τη βοήθεια πλούσιου πληροφοριακού, οπτικοακουστικού υλικού.**
- **Εθελοντικά προγράμματα συμμετοχής των πολιτών για την «υιοθεσία των μνημείων» και συνακόλουθη προστασία τους. Απαραίτητη θεωρείται η αρωγή των τοπικών φορέων αυτοδιοίκησης και των ΜΜΕ.**

- **Εξασφάλιση από την πολιτεία και από τους αρμόδιους φορείς απρόσκοπτης και δωρεάν πρόσβασης στους αρχαιολογικούς χώρους.**
- **Πρόσληψη άρτια καταρτισμένων αρχαιολόγων, ξεναγών, ιστορικών, συντηρητών έργων τέχνης, οι οποίοι με την εξειδικευμένη γνώση και πείρα τους θα συμβάλλουν στην αντικειμενική ενημέρωση του κοινού και ιδίως των νέων.**

Κυρίες και κύριοι,

Γνωρίζουμε όλοι ότι ένα τόσο σημαντικό θέμα δεν εξαντλείται στο πλαίσιο μιας εισήγησης. Θεωρώ, όμως, απαραίτητο να επισημάνω το μέγεθος της ευθύνης όλων των αρμόδιων φορέων σχετικά με τα έργα υποδομής, τα οποία είναι απαραίτητα για τις πιο πάνω δραστηριότητες. Αυτό προϋποθέτει την αύξηση των κρατικών δαπανών από την πλευρά της πολιτείας καθώς και τη δημιουργική αξιοποίηση των σχετικών κοινοτικών κονδυλίων.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας.